

HORTOBÁGYI HÍRADÓ

2019. március • XXII. évfolyam 1. szám

Petőfi Sándor: Nemzeti Dal

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés, válasszatok! –
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek-haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.

A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.

A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis láncot hordtunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

(Pest, 1848. március 13.)

Tájékoztató a 2019. évi költségvetésről

Hortobágy Község Önkormányzatának a képviselő-testülete a 2019. február 14-i ülésén elfogadta a 2019. évi költségvetéséről szóló rendeletét, amelyben a költségvetés fő összege **1 604 037 017.- Ft**-ban került megállapításra. Az önkormányzat bevételi és kiadási adatait a következő táblázat mutatja be:

KIADÁSOK	2017. évi tényleges teljesítés	2018. évi várható teljesítés	2019. évi eredeti előirányzat	2019. évi előirányzatból		
				Kötelező	Önként v.	Állami
Működési kiadások						
K1. Személyi juttatások	83 056 766	96 889 500	65 972 863	65 972 863	0	0
K2. Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	13 859 524	16 482 498	11 695 728	11 695 728	0	0
K3. Dologi kiadások	111 792 434	114 664 511	95 610 234	95 610 234	0	0
K4. Ellátottak pénzbeli juttatásai	3 472 186	3 452 911	4 000 000	4 000 000	0	0
K5. Egyéb működési célú kiadások	36 141 675	37 147 299	43 187 943	42 187 943	1 000 000	0
ebből: tartalék (működési)	0	0	500 000	500 000	0	0
Működési kiadás összesen:	248 322 585	268 636 719	220 466 768	219 466 768	1 000 000	0
Felhalmozási kiadások						
K512. Tartalék (felhalmozási)	0		7 813 219	7 813 219	0	0
K6. Beruházások	31 158 852	23 337 034	1 088 106 455	1 088 106 455	0	0
K7. Felújítások	9 461 796	51 079 787	157 344 372	157 344 372	0	0
K8. Egyéb felhalmozási célú kiadások	0	0	127 242 946	127 242 946	0	0
Felhalmozási kiadás összesen:	40 620 648	74 416 821	1 380 506 992	1 380 506 992	0	0
KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSOK	288 943 233	343 053 540	1 600 973 760	1 599 973 760	1 000 000	0
K9. Finanszírozási kiadások	0	3 063 257	3 063 257	3 063 257		
TÁRGYÉVI KIADÁSOK	318 130 752	371 156 994	1 604 037 017	1 603 037 017	1 000 000	0

BEVÉTELEK	2017. évi tényleges teljesítés	2018. évi várható teljesítés kötelező	2019. évi eredeti előirányzat	2019. évi előirányzatból		
				Kötelező	Önként v.	Állami
Működési bevételek						
B1. Működési célú támogatások államháztartáson belülről	147 387 325	154 172 485	96 725 369	96 725 369	0	0
B3. Közhatalmi bevételek	58 637 060	66 664 240	64 800 000	64 800 000	0	0
B4. Működési bevételek	35 174 867	36 748 885	35 704 045	35 704 045	0	0
B6. Működési célú átvett pénzeszközök	282 932	28 176	72 000	72 000	0	0
Működési bevétel összesen:	241 482 184	257 613 786	197 301 414	197 301 414	0	0
Felhalmozási bevételek						
B2. Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	61 494 232	545 556 831	819 888 595	819 888 595	0	0
B5. Felhalmozási bevételek	19 684 236	2 535 735	11 165 550	11 165 550	0	0
B7. Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	0	0	0	0	0	0
Felhalmozási bevétel összesen:	81 178 468	548 092 566	831 054 145	831 054 145	0	0
KÖLTSÉGVETÉSI BEVÉTELEK	322 660 652	805 706 352	1 028 355 559	1 028 355 559	0	0
B8. Finanszírozási bevételek	68 671 777	103 182 793	575 681 458	575 681 458	0	0
ebből: – működési maradvány	32 965 933	13 497 339	26 228 611	26 228 611		
– felhalmozási maradvány	32 652 338	86 622 197	549 452 847	549 452 847		
– műk.irányító szervi tám.						
– felh.irányító szervi tám.						
ÁH-n belüli megelőlegezések						
TÁRGYÉVI BEVÉTELEK	418 323 468	933 850 513	1 604 037 017	1 604 037 017	0	0

I. 1. Bevételek

1. A költségvetési támogatás

- Működési feladatok támogatásaként önkormányzatunkat 27.659.790.- Ft illeti meg, törvényi rendelkezés alapján a számított támogatás önkormányzatonkénti együttes összegét csökkent az önkormányzatok elvárt bevétele. Esetünkben az így képzett beszámítás összege 8.213.108.-Ft, amely összeggel az önkormányzati támogatás csökkentésre kerül.

A beszámítást követően 19.446.682.- Ft támogatással tervezhetünk.

- Önkormányzatunk az óvoda fenntartásához 23.229.734.- Ft támogatásban részesül, mely 3.088.366.- Ft-tal kevesebb, mint 2018. évben az eredeti előirányzat. A támogatás csökkenés oka, hogy a gyermek létszám a 2017/2018. nevelési évben 40 fő volt, 2018/2019. nevelési évben 33 fő, míg 2019/2020. nevelési évben már csak 28 fő gyermek létszámmal számolhatunk.

- A települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támogatása jogcímen Önkormányzatunk 7.592.000.- Ft támogatásban részesül 2019. évben. Az előző évben ezen a jogcímen 7.232.000.- Ft támogatással tervezhetünk.

A települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támoga-

tása felhasználható az „Ellátottak pénzbeli juttatásaira” (segélyekre), közfoglalkoztatáshoz, gyermekétkeztetéshez szükséges önerő biztosítására, valamint a szociális alapellátások (házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés) működtetésére.

A **szociális étkeztetés** ellátásához **2.214.400.- Ft**, a **házi segítségnyújtás** működtetéséhez **7.995.000.- Ft** támogatást kap az önkormányzat.

- A **gyermekétkeztetés támogatása jogcímen** az ingyenesen vagy kedvezményesen étkező iskolás, diákotthoni, óvodai gyerekek után **22.003.309.- Ft** összegű támogatás várható.

A **gyermekétkeztetés főbb adatai 2019. évben:**

– tervezett költség összesen	27.567.482.- Ft
– bértámogatás:	10.792.000.- Ft
– üzemeltetési támogatás:	11.211.309.- Ft
– elvárt térítési díj bevétel:	3.452.765.- Ft
– várható önkormányzati saját forrás:	2.111.408.- Ft

- A **rászoruló gyermekek intézményen kívüli szünidei étkeztetésének támogatása** a rászoruló gyermekek intézményen kívüli szünidei étkeztetését biztosító települési önkormányzatok feladatellátását szolgálja.

2019-ben hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szünidei étkeztetéséhez lehet igényelni a támogatást, mely 33 főt érint a 2018. decemberi adatok alapján.

Ezen a jogcímen **880.308.- Ft** támogatásban részesül önkormányzatunk.

2. Működési célú támogatások ÁH belülről összesen **11.549.381.- Ft** összegben szerepel a költségvetésben, melyből 3.837.226.- Ft TB-től átvett támogatás – a védőnői szolgálat és az iskola egészségügyi ellátás finanszírozásához várt hozzájárulás – és a 2019. februárban befejeződő közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatás, mely 7.712.155.- Ft. A későbbiekben induló közfoglalkoztatási programok elbírálási szakaszban vannak, így azok a későbbiekben módosításként fognak szerepelni a költségvetésben.

3. A közhatalmi bevételek tervezett előirányzata az alábbiakból tevődik össze:

Helyi adó bevételként 64.800.000.- Ft került betervezésre – mely 6.550 eFt-tal több, mint a 2018.évi terv – a Balmazújvárosi Közös Önkormányzati Hivatal –2018. évi tényadatok figyelembevételével megállapított– adatközlése alapján az alábbiak szerint:

Magánszemélyek kommunális adó bevételeként:	2.600.000.- Ft
Idegengazdasági adó bevételként:	1.800.000.- Ft
Helyi iparüzési adó bevételként:	55.000.000.- Ft
Késedelmi pótlék, bírság:	600.000.- Ft
Egyéb közhatalmi bevételek:	100.000.- Ft

Gépjárműadó esetében az önkormányzatokat a gépjárműadó bevétel 40%-a illeti meg. Hortobágy esetében az önkormányzatot megillető rész: 4.700.000.-Ft.

4. Az intézményi működési bevételek a 2018. évi tényadatokból kiindulva kerültek betervezésre.

Készletértékesítés ellenértéke:	4.000.000.- Ft
Szolgáltatások ellenértéke (Hortobágyi Délibáb Kft. 4.000 eFt)	9.000.000.- Ft
Közvetített szolgáltatások ellenértéke:	5.000.000.- Ft
Tulajdonosi bevételek	2.500.000.- Ft
Ellátási díjak	
– gyermekétkeztetés (elvárt bevétel)	2.577.989.- Ft
– szociális étkeztetés,	3.300.000.- Ft
– házi segítségnyújtás	600.000.- Ft
Kiszámlázott általános forgalmi adó	6.312.057.- Ft
Kamatbevételek:	50.000.- Ft
Összesen:	33.340.046.- Ft

5. Felhalmozási bevétel

Ingatlanok értékesítéséből 11.165.550.- Ft bevétellel számolunk.

Pályázatokból az alábbi felhalmozási bevételek várhatóak:

„Magyar szürkék útja Oxenweg” TOP-1.2.1-15-HB1-2016-00020 pályázat	107.479.093.- Ft
Orvosi rendelő felújítása (TOP-4.1.1-15-HB1-2016-00004. pályázat)	4.047.407.- Ft
Interreg V-A Románia-Magyarország 2014-2020 ROHU115	134.354.410.- Ft
GINOP-7.1.9-17-2018-00024 pályázat	574.007.685.- Ft
Összesen:	819.888.595.- Ft

6. Kölcsönök, visszatérülések között az első lakáshoz jutók támogatásának 2019. évre esedékes összegeit vettük figyelembe, mely várhatóan 72.000.- Ft lesz.

7. Finanszírozási bevételek:

A finanszírozási bevétel: előző évről 575.543.353.- Ft, melyből működési célú 26.090.506.-Ft, 549.452.847.- Ft felhalmozási célú finanszírozási bevétel.

II.

Kiadások tervezése

1. A személyi jellegű kiadásokat – mivel az önkormányzati feladatok helyben történő ellátását ez évben is mindenképpen biztosítani kívánjuk 21 fő létszámmal (1 fő polgármester, 8 fő köztisztviselő, 6 fő közalkalmazott – 1 fő védőnő, 5 fő gondozónő –, és 6 fő munkatörvényes – gépkocsivezető, takarítónő, traktoros-karbantartó, titkárnő, pályázati referens, munkavezető –, bérrel számoltunk. A köztisztviselők bérköltsége a közös hivatal költségvetésében szerepel.

Az ellátandó önkormányzati feladatok: – a közös hivatal működtetésén túl – továbbra is gondoskodnunk kell az oktatási és egészségügyi intézmények fenntartásáról működtetéséről (óvoda, védőnői szolgálat), művelődési ház hiányában a kulturális, közművelődési feladatok ellátásáról, az óriási park- és közterület fenntartásáról, gondozásáról, a közfoglalkoztatás keretében 30 fő közmunkás folyamatos foglalkoztatásáról 3 program keretében, a helyi és országos vásárok rendezvényében közreműködésről, hagyományörző rendezvények szervezéséről, illetve abban közreműködésről, idegenforgalommal, turizmussal kapcsolatos feladatok végzéséről, a tervezett és folyamatban lévő fejlesztési, beruházási feladatokról, a település működtetéséről, üzemeltetéséről (közvilágítás, temetőfenntartás, útkezelés stb.).

A költségvetés tartalmazza a közfoglalkoztatási- és mintaprogramok keretében foglalkoztatott munkavállalói létszámot, amely 30 fő. Betervezésre került a jelenleg folyamatban lévő, 2019. február végéig tartó programok bérköltsége. 3 start minta program pályázata elbírálás szakaszban van és 1 hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás indítását tervezzük 2019. március 01-jétől.

2. A munkaadókat terhelő járulékok számbavétele a személyi juttatások utáni fizetési kötelezettséget tartalmazzák. A munkáltatót terhelő járulékokat a 19,5%-os, illetve 2019. július 01-től 17,5%-os mértékkel számítottuk.

3. A dologi kiadásokat a 2018. évi tényadatokból kiindulva határoztuk meg.

4. Ellátottak pénzbeli juttatásai: A szociális ellátások kiadásait az előző évek tapasztalati adatainak, valamint a startmunka program és közfoglalkoztatási program keretében biztosított foglalkoztatási lehetőségek figyelembevételével terveztük meg. A 2019. évi költségvetés 4.000.000.- Ft kiadási összeget tartalmaz.

5. Működési célú támogatások

Működési célú kiadásként 42.687.943.- Ft került betervezésre, mely az alábbiakat tartalmazza:

- A Közös Hivatal működéséhez 2019. évi működési hozzájárulásként 31.842.943.- Ft pénzeszköz átadás került betervezésre.
- A Balmazújvárosi Kistérség társulási feladatához (belső ellenőrzés, útellenőrzés, orvosi ügyelet és egyéb általános feladatokhoz) 1.745.000.- Ft működési támogatás tervezése szükséges. Az orvosi ügyelet díja 2019. január 01-jétől 25.- Ft/lakosról 37,5.- Ft/lakosra emelkedett.

- Nonprofit és egyéb szervezetek, valamint rendezvények részére 9.100.000.- Ft került betervezésre, melynek felhasználási terve a következő:

▪ Hortobágyi Délibáb Nonprofit Kft.	5.500.000.- Ft
▪ Sport feladatok támogatása:	200.000.- Ft,
(melynek a megosztása a következő: 100.000.- Ft felnőtt labdarúgó szakosztály, 60.000.- Ft hortobágyi óvodás, iskoláskorúak utánpótlás nevelése, 40.000.- Ft asztalitenisz szakosztály)	
▪ Balmazújvárosi Tűzoltóság	2.400.000.- Ft
▪ Német diákcsere program	500.000.- Ft (önként vállalt f.)
▪ Egyéb	500.000.- Ft (önként vállalt f.)

(mely fedezetet nyújt: a TÖSZ tagdíjat, a DETE tagdíjat, a Hortobágyi Polgárőr Egyesület támogatását és a LeszDance Egyesület támogatását)

6. Tartalékok: 2019. évben 500.000.- Ft általános tartalék és 7.813.219.- Ft céltartalék került képzésre. A céltartalék a víziközművek

bérleti díjából képződött, mivel törvényi előírás, hogy a befolyt bérleti díjat csak a víziközmű-fejlesztésre lehet felhasználni.

7. Finanszírozási kiadások között kerül betervezésre a központi irányító szervi támogatása, valamint a központi költségvetéstől kapott megelőlegezés visszafizetése.

Az óvoda kiadásainak finanszírozására 24.268.149.- Ft támogatás került betervezésre, melyhez a központi költségvetéstől 23.229.734.- Ft támogatást kap az önkormányzatunk. Az elmúlt 5 évben az állami támogatás fedezte az óvoda kiadásait, azonban 2019. évben 1.038.415.- Ft-ot saját forrást kell biztosítani az óvoda működőképességének fenntartásához.

Több éves kihatással járó döntéssel jelenleg nem rendelkezik önkormányzatunk. Pénzügyi intézetekkel szemben 2018. december 31-én nem volt rövid lejáratú és fejlesztési célú hitelállományunk.

Vincze Andrásné
polgármester

2019. január 24-i ülésen a képviselő testület

- Módosította a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról, azok igénybevételéről és a fizetendő térítési díjakról szóló 4/2018. (IV.3.) önkormányzati rendeletet az 1/2019. (I.28.) önkormányzati rendelet megalkotásával

- Döntött kiegyenlítő bérrendezési alap támogatása iránti pályázat benyújtása tárgyában

- Döntött a tanyasi közösségi tér kialakítása c. pályázat benyújtásáról a Hortobágy- Szásztelki Községi Ház fejlesztésére vonatkozóan

2019. február 14-i ülésen a képviselő-testület

- Elfogadta az önkormányzat 2019. évi költségvetéséről szóló 2/2019. (II. 18.) önkormányzati rendeletet, valamint elfogadta az önkormányzat saját bevételeinek, valamint adósságot keletkeztető

A községházán történt

ügyleteiből eredő fizetési kötelezettségeinek a 2019. év és a költségvetési évet követő három évre várható összegét.

- Módosította a Helyi Építési Szabályzatról szóló 20/2012. (X. 31.) önkormányzati rendeletet a 3/2019. (II. 18.) önkormányzati rendelet megalkotásával.

- Megalkotta a helyi közművelődési feladatok ellátásáról szóló 4/2019. (II. 18.) önkormányzati rendeletet.

- Megtárgyalta és elfogadta – az év közbeni változtatás jogának fenntartásával – a Képviselő-testület 2019. évi munkatervét.

- Megtárgyalta és elfogadta a Hortobágyi-Délbáb Nonprofit Kft. vásártartás működési rendjének módosítását.

- Megtárgyalta és jóváhagyta a polgármester szabadságolási tervét.

- Megtárgyalta és véleményezte a Hortobágyi Petőfi

Sándor Általános Iskola és Kollégium felvételi körzetét. Figyelemmel a 119/2018. (X.31.) Hő. határozatára, hogy a Hortobágyi Petőfi Sándor Általános Iskola és Kollégium felvételi körzete vonatkozásában **Hortobágy közigazgatási területében határozza meg a kormányhivatal a felvételi körzethatárt** azzal, hogy a szociálisan rászoruló Hajdú-Bihar Megyei lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel rendelkező gyermekek is felvehetők legyenek – figyelemmel a kollégium működésére – a kollégiumi férőhelyek erejéig.

A településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, általános iskolába járó gyermekek száma: 20 fő.

- Megtárgyalta és elfogadta a Balmazújvárosi Közös Önkormányzati Hivatal Szervezeti és

Működési Szabályzatának módosítását.

- Megtárgyalta és elfogadta a Karitus Ingatlanforgalmazó és Vagyongazdálkodó Kft. (7621 Pécs, Apáca u. 19/A) által 2018. december 31-i fordulónappal elkészített Hortobágy község víziközmű szolgáltatását ellátó szennyvíz víziközmű törzsvagyon vagyontértékének megállapítását 394.870.000.-Ft értékben.

2019. február 25-i ülésen a képviselő-testület

- Döntött a jelenleg hatályos 20/2012. (X. 31.) önkormányzati rendelettel elfogadott településrendezési eszközeit (településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat, szabályozási terv) teljeskörű felülvizsgálatáról.

- Döntött a Víziközművek Állami Rekonstrukciós Alapjából nyújtható pályázati kiírásra Hortobágy szennyvízhálózat rekonstrukciójára vonatkozóan támogatási igény benyújtásáról.

Megvalósult és tervezett fejlesztések Hortobágyon

2018. évben megvalósult fejlesztések

Pályázati támogatással megvalósult fejlesztések

- **TOP-4.1.1-15 pályázat** keretében az egészségügyi alapelátás fejlesztését valósítjuk meg, melynek része az orvosi rendelő és a csecsemőgondozó felújítása, fűtőkorszerűsítése, napelemmel történő ellátása, továbbá az ellátáshoz szükséges orvosi eszközök, berendezések beszerzésére is sor kerül. Megvalósítás időtartama: 2017–2018.

A beruházás összköltsége: 50.000.000.- Ft. Önerő: 0.- Ft.

Megvalósult:

- **Orvosi rendelő felújítása, eszköz beszerzés, fűtőkorszerűsítés, napelemmel történő ellátás: 47.720.358.- Ft.**

- **Iskolai sportlétesítmények fejlesztése** (futópálya kialakítása, kézilabda pályához labdafogó háló kiépítése).

Beruházási költség: 7.592. 632.- Ft. Önerő: 1.898.158.- Ft.

Közfoglalkoztatás keretében megvalósult fejlesztések

- Mezőgazdasági program keretében gép beszerzés (traktor 3,7 kw, burgonyaszédőgép, aggregátor).

Beruházási költség: 1.750.212.- Ft Önerő: 0.- Ft.

- Mezőgazdasági program keretében üvegház létesítése.

Beruházási költség: 827.913.- Ft. Önerő: 0.- Ft.

- Betonelem gyártás épületének (gépműhely nagycsarnok) részleges felújítása, belső vakolási munkák.

Beruházási költség: 2.628.227.- Ft Önerő: 43.804.- Ft.

- Betonelem gyártáshoz gépek beszerzése (raklap emelő, betonkeverő).

Beruházási költség: 1.101.471.- Ft Önerő: 0- Ft.

Önerőből megvalósult fejlesztések

- Községházán a család – és házi segítségnyújtás szolgálata részére akadálymentes WC kialakítása. Megvalósítás időtartama: 2017-2018.

Beruházási költség: 1.820.053.- Ft Önerő: 1.820.053.- Ft.

- Temető parkolóhoz vezető útalap elkészítése.

Beruházási költség: 3.137.535.- Ft. Önerő: 3.137.535.- Ft.

- Tank emlékmű világításának felújítása és kamera rendszerbe történő bekapcsolása

Beruházási költség: 865.735.- Ft. Önerő: 865.735.- Ft.

2019 évben tervezett és folyamatban lévő fejlesztések

Önkormányzatunk ez évi fejlesztési forrásait túlnyomórészt a pályázatok önjelöltjeinek biztosítására fordítja, hiszen így az adott saját erő összege megsokszorozható.

– A **TOP 1.2.1-15 pályázat** keretében – a volt rendőrségi épület felújításával – egy 200 fő befogadására alkalmas Kulturális Centrum kialakítása. A „Magyar Szürkék Útja Oxenweg” megyei turisztikai tematikus útvonal kialakítása 7 önkormányzat közös projektjeként valósul meg. Konzorciumvezető: Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat. A projektben jelenleg, Hortobágy vonatkozásában a közbeszerzési eljárás előkészítése zajlik. Megvalósítás időtartama: 2017-2020.

Beruházási költség: 160.285.730.- Ft. Önerő: 10.285.730.- Ft. tervek.

Megvalósult:

Kiviteli tervek elkészítése: 5.461.000.- Ft.

– **INTERREG V-A Románia-Magyarország 2014-2020 6/C „Hídtól-Hídig”** című természetvédelmi pályázat keretében az érmeleki Szalacs testvértelepüléssel közösen: a Hortobágy folyó partján vízi és vízparti tanösvény kialakítása, a Csárda és a templom közötti parkoló felújítása, Bevásárló Udvarházban lévő önkormányzati tulajdonú helyiségben (volt zuhanyzó-WC) bemutató terem kialakítása, a vízszinpadhoz vezető úton tájba illő, gólyabarát világító oszlopok elhelyezése. Fényszennyezés-mentes közvilágítás létesítése a településen, továbbá a Titi Éva Faluház udvarán filagória létesítése, sütő-főzőhely kialakítása, kiállítás megvalósítása. Terveink szerint 2019-ben minden kivitelezési tevékenység megvalósul (építés, világítás létesítése). A közbeszerzési eljárás március elején indul. Megvalósítás időtartama: 2018-2020.

Beruházási költség: 157.500.000.- Ft. Önerő: 7.500.000.- Ft.

Megvalósult:

Kiviteli tervek elkészítése, természetvédelmi tábor lebonyolítása: 6.155.892.- Ft.

– **GINOP-7.1.9-17-2018-00024 pályázat** megvalósítása 8 konzorciumi tag (Hortobágy Község Önkormányzata, Hortobágyi Nemzeti Park, Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft., az Innova Kft, valamint a Magyar Turisztikai Ügynökség és a hozzájuk kapcsolódó cégek) együttműködésével történik. A projekt keretében megújul a Vásártér, a helyi vásári árusok elhelyezésére új, tájba illő építmény létesül, készül egy a megnövekedő látogatószám fogadására alkalmas parkoló és a vásártér utcáinak burkolata is felújításra kerül. A régi Körszín helyén egy új információs pavilon épül, benne az időszaki kiállításoknak helyet adó galériával, ajándékbolttal és jegypénztárral. Megtörténik a Pásztormúzeum épületének műemléki helyreállítása és kiállításának teljes megújulása, a Látogatóközpont kiállításainak megújítása, új kávézó kialakítása, épületének és környezetének a megújuló településközpontba történő bekapcsolása. A folyópart kitisztításától, híd alatti átmenő sétány létrehozásától, a Kilyencyukú-híd külső renoválásától, a Vízszinpad felújításától a Hortobágy-folyó látványképének javítása is megvalósul. Az így létrejött látványképi környezetben az élő állatok jelenlétét is biztosítani kívánjuk.

A központi beavatkozási helyszín mellett megújul a Máta Ménes többi helyszíne is. Megtörténik a pusztai programok szekereinek cseréje és akadálymentesítése.

Bővül továbbá a Pusztai Állatpark kínálata, egy új bivalyos bemutató, egy interaktív tanösvény megvalósítása mellett megújulnak a meglévő állatbemutató építmények.

A fejlesztések további fontos eleme, a márkázás, a közös arculat kialakítása, az egyes helyszínek közötti közlekedést segítő környezetbarát szállítóeszközök beszerzése, az egységes információs és tájékoztató rendszer, a hely szelleméhez igazodó egyedi térbútorok beszerzése, az egyedi, máshol nem átélethető élmények biztosítása, továbbá az egységes jegyértékesítő rendszer.

Beruházási költség: 3 milliárd forint, amelyből Hortobágy Község Önkormányzata része 924.567.685.- Ft. Önerő: 0.- Ft.

Benyújtott, még el nem bíralt pályázatok

– VP-6-19.3.1-17 pályázat keretében a Kulturális Centrumban tartalomfejlesztés „Magyar szürkék útja” interaktív kiállítás létrehozása, szabadtéri park (rendezvénypark) kialakítása a kültéri rendezvények lebonyolításához, továbbá Rendezvények, pásztor találkozók megrendezése, **Örökös Pásztorok** arcképcsarnokának létrehozása.

Beruházási költség: 11.500.000.- Ft. Önerő: 1.500.000.- Ft.

– EFOP 1.5.3-16 pályázat keretében – 6 településsel alkotott konzorciumban- 2 fő szociális gondozó képzése, foglalkoztatása, 12 fő kompetencia alapú képzése, egészségfejlesztés keretében egészségügyi szűrések a településen (tüdő- és rákszűrés), továbbá KRESZ gyakorlati ismeretek oktatása az ifjúság részére, KRESZ pálya felújítása.

Beruházási költség: 26.872.242.- Ft Önerő: 0.- Ft.

– LEADER-VP6-19.2.1.-45-4-17 pályázat keretében Hortobágy község temetőjének fejlesztése és felújítása, ezen belül: harangtorony létesítése, főbejárat felújítása, fa kerítés építése.

Beruházási költség: 10.828.057.- Ft. Önerő: 1.624.209.- Ft.

– LEADER-VP6-19.2.1-45-3-17 pályázat keretében a 2019. évi Hivatali kulturális programjának megrendezése.

Projekt költség: 2.150.000.- Ft. Önerő: 322.500.- Ft.

– **Települési és térségi fejlesztések támogatása (TP-1-2018) – 2019/4180** pályázat során a Hortobágy-Szásztelki közösségi ház funkcióinak bővítése történik meg, eszközbeszerzés által.

Beszerzésre kerül egy mobil konténer WC, amely biztosítja a házat igénybe vevők magasabb komfortérzetét. Ezen kívül kialakításra kerül egy komplett konyha, gépekkel, eszközökkel, ülőbútorokkal felszerelve, valamint egy irodahelyiség, teljes berendezéssel, multimédiás eszközökkel. A közösségi funkciót elsősorban szolgáló helyiségbe – nagyterem – is beszerzésre kerülnek a kényelmet, használhatóságot biztosító berendezési tárgyak: kanapé, televízió, asztal, székek. Egy négykamerás figyelőrendszer is beszerzésre kerül, amellyel a tulajdonos biztosítani tudja a pályázat során beszerzett eszközök biztonságát.

Beruházási költség: 7 581 583.- Ft. Önerő: 758 159.- Ft.

A megjelölt összegek bruttóban értendők, azaz az Áfa-t tartalmazzák!

A fentieket összesítve 2018 és 2020 közötti időtartam mindösszesen 1.312.077.193.- Ft értékű fejlesztés/beruházás valósul meg településünkön.

A benyújtott, még el nem bíralt pályázatok sikere esetén további 58.931.882.- Ft összegű fejlesztésre számíthatunk.

Vincze Andrásné polgármester

Kossuth Lajos kimenekítője

A világi fegyverletétel komoly feladat elé állította Kossuth Lajos közvetlen környezetét: a kormányzót hogyan lehet megmenteni a biztos haláltól, hogyan lehet kimenekíteni az országból?

A legenda szerint az egyik ügyes íródeákja, Dely Mátys volt a segítségére. Gyékénnyel fedett mészszordó szekeret szerzett, a kasfarba ültette a kormányzót, néhány kéve gyékénnyel letakarta, s „meszet vegyenek”

kiabálással nekilódult a határvidék felé. Az őrszemek a sorompónál feltartóztatták a szekeret:

– Visz valami tilos holmit?

– Nem én, uraim.

– Hát a gyékény alatt mi van? Ott egy ember is elférhet?

– Hát hogyne férne? Akár még, maga Kossuth Lajos is!

Az őrszemek egymásra nézve nevettek a tréfán, kelekótyának tartva a kocsist, legyintettek és tovább engedték a szekeret...

A bodrogkereszti csata ágyúinak morajlását 1848 telén Mádon is hallották a népek. Amikor a falut megszállva tartó osztrák csapatok futásnak eredtek, már mindenki sejtette, hogy Klapka György serege megverte az ellenséget. Hamarosan megérkeztek a honvéd csapatok Mádra, a falu pedig ünnepelte a hőseket. Amikor pedig hírül adták, hogy Hegymeghy Samu főhadnagyot megoperálta az ezredorvos – három golyót kapott az ütközetben –, és életben maradt, a falusiak fáklákkal vonultak a háza felé. Talán ezen a napon határozta el Koroknay Dániel, hogy beáll katonának. A mádi fiú – aki a csatában mint kisdobos vett részt – ekkor még nem töltötte be a tizenötödik életévét.

(Gyakran előfordult, hogy a jelentkezők hazudtak életkorukat illetően, illetve hogy a toborzók-sorozók során eltévedtek az előírásoktól. Ugyan a honvédseregbe csak a 18. életévét betöltöttök jelentkezhetek, illetőleg ettől az életévtől kötelezték a fiatalokat katonai szolgálatra, mégis voltak ennél jóval fiatalabbak is: közsítézek, altisztek, hadfiak(kadétok), hadnagyok és kapitányok, továbbá századosok is. Kutatások alapján tudjuk, hogy a magyar honvédsereg századosi-kapitányi állományának 50,6%-a 16-29 éves, s a 16-19 év közöttiek száma 62 volt.)

A szabadságharc fiatal főágyúsa, Koroknay

A fiatal hős

Dániel életéről viszonylag kevés információ áll rendelkezésre. A református egyház anyakönyve szerint 1834. január 2-án született Mádon, majd 1848 őszén kisdobos lett. Koroknay Dániel a Korotnoki nagyszülők és a Koroknay szülők áldásával indult el Tokajba, márciusig ugyanis ott állomásozott Harsay Ferenc százados, az ötödik hadtest 6 fontos lövegeinek parancsnoka, aki örömmel fogadta az éles eszű, ügyes fiúkat, hiszen ők gyorsan megtanulták a lövegek célzási számításait, illetve beállítását – erre az ütközetekben másodpernyi idő jutott.

A szülőfaluja közelében, Bodrogkeresztúron megvívott egyik első csatáját így rekonstruálta életrajzírója, Rakó József:

„Január 22-én csapott össze a két sereg. Bodrogkeresztúron tombolt a legvéresebb csata. Az ellenfél befészkelte magát a faluba, s kétszer annyian voltak, mint a honvédek. Karsa Ferenc – ekkor még őrmester – az egyik utcai rohamosztágot vezette. Ők a pincesor felől törtek be. A másik oldalról rohanó honvéd csapat parancsnoka Hegymeghy Samu főhadnagy volt. Ő is mádi születésű. Ablakokból, padlásokról zúdult rájuk az irtózatossortűz. Hegymeghy négy golyótól találva vágódott el. Falujától pár kilométerre vérzett szülőföldjéért. A rohamra buzdító dob ekkor még tovább pergett. Egy mádi gyerek kezében voltak a dobverők.»

Az ifjú katona első nagy ütközete a hatvani volt, amelyben az ötödik üteg olyan hősiessen harcolt, hogy mindenki megkapta a vörös sapka kitüntetését: Harsay százados a 3. osztályú érdemjel kitüntetését kapta, Koroknay Dániel pedig főtüzér lett. Az ötödik gyalogütegről legközelebb a tápióbicskei és az isaszegi csata után kapunk hírt, mikor a honvédsereg Vác visszafoglalására vonult fel.

Az osztrákok katonákkal zsúfolt gőzhajókat indítottak Vác irányába, ám két hajót a parti ütegek visszafordulásra kényszerítettek. Azonban mint Tragor Ignác, Vác krónikása írja, „a Kisduna ágon egy másik gőzhajó is föltűnt. (...) Harsay százados, a honvédek parti ütegeinek parancsnoka az első lövéssel megfordulásra bírta a hajót. Még egy másik lövést is tett. A golyó útját hosszú porvonal jelezte, amint a sziget talaját végigsodorta. Végül belevágódott a hajó oldalába”.

Másnap a honvédseregek visszafoglalták Vácot, majd áprilisban hatalmas csaták vártak Koroknay Dániel ütegeire: ott voltak a Komárom felszabadításáért vívott ütközetekben, illetve a véres ácsi csatában, amely után rövid pihenőt kaptak a honvédek – életrajzírója szerint a fiú ekkor egy jóllelkű ácsi családhoz került.

Május 2-án a sereg elindult Győr irányába, ám az úton a fiatal főágyús annyira rosszul lett, hogy az ezredorvos azonnali elszállítását rendelte el a komáromi kórházba. Harsay százados engedélyt kapott, hogy ő vihesse vissza haldokló tüzerét, de a fiú állapota kritikus lett, így végül Ácsot kellett megállniuk; a kolerában megbetegedett fiút az a család ápolta, ahol korábban a szállása volt.

A tragikus hirtelenséggel elhunyt főágyúst az ácsi család saját halottaihoz közel temette el, és még sokáig gondozták nyughelyét. Pedig sokat kockáztattak: több mint egy évtizedig járták a falut a császári besúgók, hogy tetten érjék a fiú sírjának gondozóit.

Később a család – vagy az ácsi hazafiak – síremléket állítottak Koroknay Dánielnek, a szabadságharc gyermekhőseinek, akinek nevét ma már általános iskola viseli. Sírkövének felirata: «Szüleiktől távol elhunyt egy 15 éves ifjú, kit a szabadságharc elragadtatott áldozatul a hazának. Született Mádon, meghalt Ácson 1849 májusában.»

Kossuth Lajos Újvároson

A később Debrecen első állatorvosaként híressé vált Dely Máttyás, tizenhat éves korára testben jócskán megerősödött, már szinte csak észrevétlenül bicegett. Közben édesapját eltemették, édesanyja özvegyen maradt.

A negyvennyolcas szabadságharc idején a nyugodt falu élete

felpezsdült. A lakosságból verbuvált katonákat küldtek a honvédseregbe. A tartalékhadsereg hajdúsági kiképző helyszínénél Újvárost jelölték ki, sőt a honvédek hónapokon való élelmezését is a település oldotta meg. A Nagyszíken gyakorlatozó ifjanc honvédeket keseregve figyelte Máttyás. Hiába nőtt nyakiglábbá és füllentette harmincas születéssel idősebbnek magát, sántasága miatt nem sorozták be honvédeknek...

Lelombozott várakozásában Kossuth Lajos látogatása hozott váratlan fordulatot. A kormányzó Debrecenből 1849. januárjában érkezett Újvárosra az újoncok szemléjére. Innen továbbigyekezett a tiszafüredi seregtestekhez.

A fogatot Deli István kovács-

mester özvegye állította ki. A négyes fogat bakjára Dely Máttyás felbátorodva telepedett le. Kossuth Lajos felfigyelt a nyílt tekintetű és élénk észjárású legényre.

– Szóval barátnak készülsz fiam?– kérdezte a kormányzó.

– Most honvédre van szüksége a hazának. De nem kellek sánta lábbal, legfeljebb kolduló barát lehetek!

– Nekünk írástudó emberekre is szükségünk van, teszek róla, hogy így szolgálhasd a hazádat!– öntött lelket a fiúba.

Máttyás Kossuth íródeákjainak sorába került, a máramarosi havasokban írnokoskodott. Ott nemcsak a tollal vitézkedhetett, hanem az összes gyermekkori betegségét legyőzte, meggyógyult...

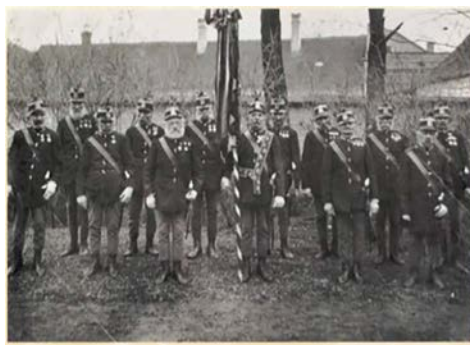
Krúdy Gyula: Az öreg honvéd

Az „öreg honvédet” látjuk a múzeumban, meg a képtárakban, ahol görbe botocskája támaszkodva, piros zsinóros, kék atillájában várja a harangszót. Az öreg honvéd ezen nyilvános helyeken mogorva, szótalan ő, aki legfeljebb akkor szólal meg, ha korholó, figyelmeztető megjegyzést tesz a képtárak és múzeumok látogatóira. Semmiben sem különbözik attól az üresfejű páncezós vitéztől, amely a régiségtár ajtajában teljes középkorias fegyverzetben számlálja a lepergő napokat: az öreg honvéd is a múlt rekvizituma ezen a helyen. Még ha száz csatában is vérzett egykoron, itt egyszerű kellék, akinek topogását, köhögését éppen úgy megszokta a közönség, mint a százszor látott régiségeket és képeket. Az öreg nem is a képek és régiségek kedvéért van itt, hanem a harmincz krajczárért, amelyekkel az állam egy órallását honorálja.

mindig nem írta meg senki az igazságnak megfelelően: hisz a fehérhajú hősöket soha ellenség nem verte, soha vereséget nem szenvedtek. Győztek, mindig győztek. Talán azok voltak a hibások csupán, akik azóta már a föld alatt pihennek. Azaz hogy talán azok se! Hisz a Soroksári-útról egyenesen a másvilági hadseregbe rukkolt be mindegyik öreg honvéd. Oda, ahol a Damjanich fekete nagy szakállá a harci lobogó.

*

Veszedelmek is vannak, amelyek az öreg honvéd nyugalmaát fenyegetik. Ezeket a veszedelemeket asztaltársaságoknak hívják és többnyire a józsefvárosi kiskocsmákban töltik be hazafias hivatásukat. A hivatások közé tartozik hetenként, vagy havonként két öreg honvédet megvendégetelni. A vacsora lelkes hangulatban folyik le, az öreg honvédet jobban szeretik az édesapjuknál,

Debreceni 48-as honvédek, a Városi Múzeum első teremőrei. Déry Múzeum

Az öreg honvéd akkor lesz igazi ember, amikor a villamos vasút hazaviszi a Soroksári-útra, a honvédmenhelyre, az öreg honvédek kaszárnyájába. Itt újra a régi, önértetes, vidám katonaeletet éli, amely neki dukál. Katonai vezényszavak hangzanak fel a befásított udvaron és a „legénység”, amelynek száma a száz és százötven között váltakozik, katonai kommandóra sétál, vacsorál, pipál és lefekszik. (Nem érdektelen, hogy a legénység között a legfiatalabb újoncz is idősebb hetvenesztendősnél.) Az egykori oroszlánok és legendás félistenek itt kaszárnyai egyszerűségben, fegyelemben töltik napjaikat. Zsoldot kapnak és néha bort isznak. Esténként pedig, amikor beszélgetnek, elmondogatják hőstetteiket. Furcsa is az öreg emberek visszaemlékezése! Az ember azt hihetné, hogy a szabadságharc történetét még

s az idő haladtával az öregnek mindig több és több elbeszélivaló jut eszébe. A vége rendesen az, hogy az öreg honvéd olyan állapotban kerül haza a menedékhelyre, amely állapotról nem is jó beszélni.

A menedékházban az ilyen állapotokat nem veszik jó néven és büntetés jár a mulatozás nyomában. A nagyobb büntetések közé tartozik, hogy a „legényt” eltiltják egy napra a pipázástól. Hát lehet pipa nélkül megenni? Nem, sehogy sem lehet. Kegyetlen ez a büntetés. Pedig az öreg honvéd olyan dohányt szí pipájában, amely dohánynak az elfüstöléséhez isaszegi bátorság kell. Az ország különböző részein gyűjtött szivarvégeket mázsaszámra méri ki a legénység között a parancsnokság. Dohányos ember tudja azt, hogy a szivarvége a legerősebb füstölőanyag. De az öregek

HONVÉD EMLÉKLAP

nem sokat törődnek vele. Nap-számban szívják.

Hisz ha egyszer ők meghalnak, úgy se lesz többé senki, aki elszívja az ország összes szivarvégeit.

*

Nemrégiben még a dohányzási tilalom sem mutatkozott elég büntetésnek. A menedékháznak volt egy „falu rossza”, úgy hívták: Fátyol.

Külsejére nézve az öreg Fátyol Mihály éppen olyan jégszürke, ráncos arcú, fogatlan hős volt, mint a többi. De valamikor csizmadia volt, s az öreg ennek tulajdonította, hogy örökösen jókedve volt. Huszár volt a szabadságharcban és ez a körülmény arra indította, hogy semmiféle tekintélyt el ne ismerjen maga fölött. Csizmadia korában eszébe se jutott neki a huszárság, csak a mikor a menedékház lakói közé sorozták, mint afféle magával tehetetlen, atyafi nélküli öreg honvédet, akkor tört ki belőle a büszkeség. Azon kezdte, hogy kijelentette, hogy ő csak lóháton akar járni a menedékházban. Huszár volt ő, mért járjon hát gyalog. Aztán a pajtásait vette sorba. A huszár és a baka örökös csúfolkodása felújult itt a csendes falak között az öreg Fátyol révén. A legvitézebb vörössapkás se imponált neki.

– Pocsolyakerülő volt az istenadta! – mondta foghegyről és örökké torzsalkodott a pajtásai-val. Valahol sarkantyút szerzett és a sarkára szögezte. Ez a sarkantyú volt a legnagyobb büszkesége.

Izgága, nyugtalan természetével sok bajnak volt az okozója, sehogy se tudta magát beletalálni a gyalogos életbe. Folyton lóról, huszárkadról álmodozott

és a parancsnok se imponált neki, mert az is csak bakaórmagy volt a régi időben.

Fátyol uram volt a leghűségesebb látogatója a józsefvárosi hazafias ünnepélyeknek. Éjjelenként huszáros káromkodások közepette zörgetett be a kapun, máskor egy bérkocsislovon nyargalt be az udvarra. Igaz, hogy a ló levetette az öreget, de az mind egy. A tekintélynek elég volt téve.

– Ezt csinálja utánam a parancsnok – mondta büszkén, a földről felcizihelődve, míg a szürke szomorúan megállott a menedékház udvarán.

*

A reggeli órákban azzal üti agyon a parancsnok az időt, hogy rapportot tart. Komoly, katonás ünnepélyességgel folyik le a rapport, „hisz ismét katonák vagyunk”, mondja a parancsnok.

A parancsnok maga is a nyolcvanban ballag, de kifent bajuszán, villogó fekete szemén, egyenes, szálás alakján nem látszik meg az idő. A piros honvédsapka mindig ott van a fején és véleménye szerint őt valamikor spirituszban fogják megőrizni a Nemzeti Múzeumban, mert ő lesz az utolsó honvéd.

A segédtsízt – egy meggörnyedt hátú főhadnagy – egymás után bocsátja be a kihallgatásra rendelt „legényeket” a parancsnoki szobába.

Az öregek elszoktak a szubordinációtól (alárendeltség), mindig van velük valami baj. Egyik az italt szereti, a másik a társaival házsártoskodik, de a leggyakoribb tétel a segédtsízi jelentés reszkető írású mondani-valói között ez: Fátyol közlegény kimaradása engedelem nélkül

Fátyol közlegény már ott is áll a parancsnok előtt. A bajusza huszárosan kifenve, a feje felvetve, csak a térde remeg néha.

– Megint korhelykedett kend! – kezdi a parancsnok.

– Jelentem aláasan parancsnok úrnak, igen.

– Pedig tudja, hogy az nem szabad.

– A huszárnak minden szabad

– vágja ki a mellét Fátyol közlegény.

A parancsnok elnyomja a káromkodását. Az asztalhoz megy és egy csomó írást vesz elő.

– Kendet kikötöttem, kend svindler. Itt vannak az írásai, csak most jutottak kezemhez a minisztériumtól. Kend sohase volt huszár; gyalogos volt a Kiss Ernő hadtestében.

– Kegyelem! – kiáltja Fátyol. – Sohase maradtok ki többet.

A parancsnok gondolkozva pödrli a bajuszát.

– Visszamondja kend mindazt, amit a gyalogosokra mondott? – kérdi.

– Vissza! – felel elszontyolodva Fátyol Mihály.

– Többé nem lesz huszár kend?

– Soha többé – ígéri Fátyol. –

Csak a bajtársak előtt ne szégyenítsen meg, parancsnok úr.

– Elmehet kend.

A menházban azóta csendesség van. Fátyol nem ül fel többé a bérkocsis-lovakra és a rapportról mindig hibázik. Megtért és megelégszik hőstettei elmondásával.

(Az Újság 1906. október 26., 1-2.)

Móra Ferenc: A furulya

Tápiószele ma sem valami nagy faluja Pest megyének, a szabadságharc idején pedig még kisebb volt. Nem a háza volt kevesebb, hanem a népe. Aki magabíró ember volt, az beállt honvédnak. Asszonyokon, gyerekeken, öregembereken kívül senki se maradt otthon a bogárhátú házacskákban.

Annál nagyobb volt az ijedtség, mikor egy reggel azzal szaladtak haza a kanászyerekek a mezőről:

– Jön az ellenség! A vezérüknek rettentő nagy szakállja van. Úgy lobog a szélben, mint a zászló.

Az asszonyok jajveszékelve tördelték a kezüket, s bizonyára már a jajgatásukkal elijeszti az ellenséget, ha az öregbíró rájuk nem parancsol:

– Nem ürgeöntés léssen itt most, asszonyok, hanem harc, háború. Ki-ki vaslapátot, sulykot fogjon a kezébe, avval köszöntse a kisajtóban a németet.

Maga az öreg bíró is lekasztotta a szőgrül a kaszát, s kegyetlen haraggal vagdosta vele az orgonabokrokat, mikor egyszer csak megharsant a trombita a faluvégen.

– Uccu, mákos! – rikkantotta el magát a bíró. – Hiszen ezek a mieink!

Nem németek voltak azok, hanem a Damjanich vörössapkásai. Lobogó szakállú vezérük maga Damjanich tábornok. Útban voltak Bicske felé. Oda várták vacsorára az osztrákokat, s ugyan igyekeztek, hogy le ne maradjanak a nagy dínomdánomról, ahol acélgombócokkal, karddal muzsikálnak.

Azaz csak igyekeztek volna, ha a szeleiek útjukat nem állják. De útjukat állták ám tyúkkal, kaláccsal. A Templom tér zöld pázsitján terítették nekik. Ott telepedett le maga a tábornok is egy fölfordított hordón, valami kőszentnek a lábánál. Ott fogadta a szeleieket,

akik mindenféle ügyes-bajos dolgokban járultak eléje. A szelei bíró például arra kért engedelmet Damjanichtól, hogy odaadhassa az apai örökségét az osztráknak.

– Micsoda kelmednek az apai öröksége? – nézett nagyot Damjanich a különös kérésre.

– Német Andrásnak hívnak. De én mától fogva Magyar Andrásnak szeretném magamat hívni.

Damjanich jót nevetett a furcsa ötleten, s odafordult egy öregasszonyhoz, aki már rég ott ácsorgott körülötte:

– Mi járatban van, szülém?

Az meg nem egyebet kívánt, mint hogy közéről megnézhetné: igaz-e az, hogy a Damjanich köpenyét rostává lyuggatták már a golyók?

– Biz igaz, lelkem – mosolygott a tábornok, s poros, kerek köpenyét szétterítette a földön. Csakugyan több volt azon a lyuk, mint a posztó.

Nem telt bele félóra, vagyont ért az a rossz köpönyeg. Teleszörták a szelei asszonyok nyakba való gyönggyel, ezüst fülbevalókkal, aranygyűrűkkel. Kinek mi drágasága volt, mind odahányta rakásra.

– A hazának adjuk, fegyverre, katonára!

Az öregemberek ritkaságképpen tartogatott ezüsthúszasokat, a gyerekek krajcárkákat dobáltak a köpönyegre.

– Van már hadi kincstárunk is – mosolygott a tábornok, s érezte, hogy könnybe lábad a szeme. S bizony még sírva fakad a háborúk kemény hőse, ha egyszerre meg nem neveteti valami.

Öreg vak koldus botorkált hozzája a templom sarka felől. Egyik kezében bot, avval tapogatta az utat. A szájában furulya, azt sikoltoztatta a másik kezével. Rongyos szüre sarkát egy lompos kutya ráncigálta előre, belekapaszkodva a fogával.

A tápióbicskei csata

– Nini, az öreg Csiha be akar állni vörössapkásnak! – mondogatták a falubeliek.

A vak ember szomorúan mosolygott, kivette a szájából a furulyát, és előrenyújtott kézzel megállt Damjanich előtt.

– Szegény koldus vagyok – kezdte halk, fájdalmas hangon, mire a tábornok egy ezüstpénzt dobott a tenyerébe.

– Isten megáldja kendet!

Az öreg Csiha fakó orcája tűzbe borult. Szétnyitotta a tenyerét, s ujjai közül az ezüstpénz csengve hullott a köpenyre. De most már a koldus hangja is úgy csengett, mint az ezüst:

– Nem alamizsnáért panaszkodtam, uram. Azért fáj a szegénységem, hogy én semmit sem adhatok a hazámnak. Legalább tábornok úrnak szeretnék valami emléket adni. Fogadja el tőlem a kutyámat. A Guruj kutyát.

Az emberek kacagtak, a Guruj kutya neve hallatára gyanakodva hegyezte a fülét, Damjanich maga is elmosolyodott:

– Jó ember, mit csinálna maga a kutyája nélkül? Én meg mit csinálnék vele a háborúban?

– Ő a legnagyobb kincsem. Jó szívvel adtam volna. Egyebem sincs – motyogta zavarodottan Csiha, s kibotorkált az emberek közül. A Guruj kutya nem sérződött meg a visszautasításra,

inkább örült neki. Vig csaholással ugrándozta körül a gazdáját.

A tábornok pedig fölkelt, és körüljárta pihenő hadát. Ahogy kerül-fordul egyet, megint előtte áll a vak koldus.

– Tábornok úr – mondta reszkető hangon –, legalább a botomat fogadja el. Nagyon szép bot. Farkasfej van a végire faragva.

Azzal odanyújtotta a farkasfejes botot, amit Damjanich szeliden háritott el magától:

– Nem fogadhatom el, jó öreg. Mire támaszkodnék azután, szegény világtalan? Nekem lesz mire támaszkodnom, míg élek: jó kardom.

Ráütött kardjára, s a kardcsörrenésre a vak ember ijedten rezzenet össze.

– Pedig oly szép farkasfej. Érzem a kezemmel, milyen szép lehet – botorkált odább szomorúan.

Hanem azért harmadszor is csak visszajött. Most már szinte sírva könyörgött:

– Tábornok úr, legalább a furulyámat fogadja el! Valódi kőrifsa. Csontnyaka van neki. A vége egy kicsit meg van hasadva, de ha összeszorítja az ember a kezével, nagyon szépen szól.

Abban a percben megdőrdült Bicske felől az ágyú. Damjanich kigyulladt arccal pattant a lovára. A furulyát sietében a dolmánya alá dugta, éppen a szíve fölé. S

egy-két perc múlva már Bicske felé rohogott a serege élén. Vak Csiha boldogságtól ragyogó arccal integetett utána:

– Adjon neki szerencsét a magyarok istene!

Adott is. A bicskei csatában az ellenség első golyója Damjanich tábornokot találta. A csaták hőse hátrazökkent a nyeregben. A másik percben már kirántott karddal vágatott előre.

– Nincs baj, fiúk! – nyugtatá meg elsápadt tisztjeit. – Csak megütött az az ostoba golyó, de egyéb kárt nem csinálhatott. Megakadt valamin.

Egy óra múlva vége volt a bicskei csatának. Az osztrák fűbe harapott, vagy elinalt, mint a nyúl. A vörössapkások kergették őket a tábori tüzek világánál egy darabon.

Maga Damjanich fáradtan heveredett le a tűz mellé. Ahogy ott könyököl, érzi, hogy valami töri az oldalát.

– Ugyan mi lehet ez? – gombolta ki nagy kíváncsian a dolmányát.

Vak Csiha furulyája volt. Csontnyaka széttörve, benne a megakadt golyó. Az mentette meg aznap a hadak oroszlánjának életét.

A szabadságharc, annak leverése és az azt követő megtorlás a magyar családok életében tengernyi fájdalmat szült. Családfők és fiaik veszték el a csatatereken. Lefogott hazafiak börtönben, kétségek között sínylődve várták a vég- vagy megnyújtott ítéleteiket. A vértanúk teste már rég kihült. Töme-

Zubbonyra reverenda

gek bujdosnak pusztába, rétbe.

A császár hivatalnokai és zsandárjai az itt-ott rejtőzködő honfiakra vadásztak. A bujdosásba sokan belefáradtak, ahogy Kossuth fiatal írnoka, Dely Mátyás is.

– Édes szülém, atyámmal

együtt úgy is papnak szántak, nem tehetek mást, szerzetesnek állok- búcsúzott Mátyás.

–Fiam! Amikor apáddal felled fogadalmat tettünk, bízunk a vész elkerülésében. Mindannyian megmaradtunk! Most a Te életed forog kockán, hogy tarthatnálak vissza? Eredj fiam, eredj!

Miskolcon a minoritáknál jelentkező Mátyás messze nem volt egyedül, már számosan várakoztak. Mindannyian fiatal, bujdosolt honvédek.

Mátyást befogadták a minorita rend újoncai közé, Simon fráter néven. Néhány nap múlva mind az egri kolostorba kerültek. Megérkezve, ott állt a többi honvéddel sorban, már reverendában...

Damjanich Jánost kötél általi halálra ítélték, utolsó előttiként került rá sor a kötél általi halálra szánt kilenc vértanú közt. Legendássá vált végső szavai: „Azt gondoltam én leszek az utolsó, mert a csatában mindig az első voltam. Szegény Emíliám! Éljen a haza!”

Feleségével, Csernovics Emíliával, az aradi főbíró lányával 1847-ben házasodott össze.

Damjanich imája

Damjanich János feleségének ajánlott imája írásban is fennmaradt.

„Ima kivégeztetésem előtt, 1849. október 5-ről 6-ra virradóra:

Mindenség ura! Hozzád fohászkodom! Te erősítettél engem a nőmtől való elválás borzasztó óráiban, adj erőt továbbra is, hogy a kemény próbát: a becsstelen, gyalázatos halált erősen és férfiasan állhassam ki. Hallgasd meg, ó, Legfőbb Jó, vágyteli kérésemet! Te vezettél. Atyám, a csatákban és ütközetekben – Te engedted, hogy azokat kiállhassam, és a Te védelmező karod segített némely kétes küzdelemből sértetlenül kilábolni – dicsértessék a Te neved mindörökké! Oltalmazd meg, Mindenható,

az én különben is szerencsétlen hazámat a további veszedelemtől! Hajlítsad az uralkodó szívét kegyességre a hátramaradó bajtársak iránt, és vezérelj akaratát a népek javára! Adj erőt, ó, Atyám, az én szegény Emíliámnak, hogy beválthassa nekem adott ígérését: hogy sorsát hitének erejével fogja

elviselni. Áldd meg Aradot! Áldd meg a szegény, szerencsétlenségbe süllyedt Magyarországot! Te ismered, ó, Uram, az én szívemet, és egyetlen lépésem sem ismeretlen előtted: azok szerint ítéld fölöttem kegyesen, s engedd a túlvilágon kegyes elfogadást találnom. Ámen.

Damjanich Emíliának vigasztalásul”

Betyárok a szabadságharcban

Rózsa Sándor – főleg irodalmunknak köszönhetően – kissé túlmisztifikált alakja köré szabadságharcos legendák is szövődtek. A mítoszoknak van valóságalapjuk. Rózsa (aki már akkor legen-

Így is lett. A betyár csapat első küzdelmére Temesőrnél került sor 1848. november 9-én, ahol a feljegyzések szerint igen okosan kaszabolták az ellenséget, ám a győztes csata után vad fosztogatásba

katonákkal, így 1872-ben ismét börtönbe került, ahonnan többé nem szabadult: hat évvel később ott halt meg.

Ami a szabadságharc alatti tevékenységét illeti: a mítosz beépült az alakja köré szőtt legendafelhőbe, így Rózsa Sándor a mai napig úgy él a köztudatban, mint a becsületes betyár, aki hazája hívó szavára jó útra tért.

Forrás: honvedelem.hu

dás figurája volt a magyar alvilágnak) 1845-ben megpróbálkozott egy kegyelmi kérvénnyel, amit a királynak juttatott el. Különös logikával azt kérte, hogy felejtsek el addigi „botlásait”, cserébe becsületes életet fog élni. V. Ferdinánd természetesen nem volt bolond, hogy egy rablónak pusztán ezért kegyelmet adjon, így a betyár folytatta a mesterséget, amihez a legjobban értett. Egészen a szabadságharc kitöréséig, amikor újabb lehetőséget látott felcsillanni. Ezúttal Kossuth Lajoshoz, az Országos Honvédelmi Bizottmány vezetőjéhez fordult a kérvénnyel. Ha elfelejtik bűneit, csapatával együtt részt vesz a fegyveres ütközetekben. Kossuth sokat hezitált, végül rábólintott a dologra, s a betyár elleni eljárásokat felfüggesztette, mert Rózsa „maga személyében felajánlana a pusztai pásztornépből 150 fegyveres lovast saját költségükön táborba szállani és az ország hadvezéreinek rendelkezése szerint a haza ellenségei ellen a véggyőzelemig híven és becsületesen szolgálni.”

kezdték, amitől a főlerendelt parancsnok (Rózsa nehezen tudta értelmezni a fogalmat, miután soha nem parancsolt neki senki), Damjanich (aki pedig elismerően nyilatkozott a betyár bátorságáról) dührohamot kapott. Ezt még valahogyan elnézte az OHB, november 17-én elkövetett tetteire azonban már nem volt bocsánat. A bánati Ezeres községhez előljárója Rózsa Sándort és embereit rendelte ki, hogy fegyverezzék le a falut. Rózsa a szigorú parancs ellenére kifosztotta a települést, ráadásul 36 embert lemészárolt. Nem volt olyan menlevél, amely megmenthette volna. Csapatával együtt azonnal kitették a szűrét a honvédseregéből, a további fosztogatásaiért pedig újra körözést adtak ki ellene, ezúttal már busás vérdíjjal megtoldva. Rózsa végül 1857-ben került börtönbe, ahonnan 11 év múlva szabadult. Vére még ekkor sem hagyta nyugodni, a fosztogatások után nagyvadrament: kisiklatta a Szeged és Budapest között közlekedő postavonatot. Balszerencséjére a szerelvény tömve volt

Sárga Rózsa
VENDÉGHÁZ
HORTOBÁGY

NEMZETI TANÚSÍTÓ VÉDJEGY
FALUSI ÉS AGROTURIZMUS SZERVEZÉS

Az Agri-Tender Bt. az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében az EMVA Turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez nyújtható

támogatások (44/2011. V.26. VM rendelet, jogcím: 6.355.01.01) forrásból elnyert támogatással négy napraforgós minősítéssel rendelkező falusi szálláshelyet alakított ki Hortobágy, Arany J. u. 10. sz. alatt Sárga Rózsa Vendégház néven. A Sárga Rózsa Vendégház 2015-ben kezdte meg működését. Célunk, hogy a jelen elvárásainak megfelelő olyan „falusias hangulatú” de mégis modern szálláshelyet üzemeltessünk, amely korszerű szolgáltatásaival kényelmes, színvonalas szállást tud nyújtani a Hortobágyra érkező hazai és külföldi vendégek számára egyaránt.

A vendégházunkba érkező valamennyi vendég részére szeretnénk ajánlani a Hortobágy, mint Világörökségi helyszín természeti, tájképi és kulturális értékeit, műemlékeit, turisztikai létesítményeit, színvonalas programjait, gasztronómiai szolgáltatásait. Honlapunkon található programajánlónkban is folyamatosan, teljes körűen tájékoztatjuk látogatóinkat Hortobágy rendezvényeiről.

A vendégház fontosabb szolgáltatásai:

- 4 szoba / 8 fő,
- pótágy igény szerint elhelyezhető,
- alsó és felső szinten is felszerelt konyha, hűtő,
- alsó és felső szinten is társalgó, étkező
- klíma, wifi, televízió,
- terasz, hintaágy, homokozó, szabadidős játékok (ping-pong, tollaslabda stb.)
- akadálymentesített közlekedés és fürdőszoba
- kerti főző, sütőhely
- „önkiszolgáló” szezonális zöldséges- és gyümölcsös kert
- zárt gépkocsi parkoló
- 4 napraforgó minősítés

Bízunk benne, hogy vendégházunk szervesen illeszkedik a hortobágyi és környékbeli szálláshelyek kínálatába, ahol a kisgyermekes családok, természetjárók és az aktív pihenést kedvelők (horgászok, vadászok, lovasok) egyaránt megtalálják az igényeiknek megfelelő pihenési lehetőséget.

Sárga Rózsa Vendégház elérhetőségei:
 4071 Hortobágy, Arany János utca 10.
 telefon: 06-30/490-8070
 webhely: www.vendeghazhortobagy.hu
 e-mail: agritender.bt@gmail.com

Nyugdíjas Est Hortobágyon

Február 23-án megrendezésre került a 2018. évben teremfelújítás miatt elnapolt Nyugdíjas Est a Hortobágyi Petőfi Sándor Általános Iskola tornatermében. Az Idősek Estjén mintegy 100 nyugdíjast látott vendégül az Önkormányzat. Az estét Gencsi Zoltán alpolgármester köszöntője nyitotta meg, ezt követően színes műsorok szórakoztatták a vendégeket. Fellépett a Hortobágyi Délibáb Népdalkör, majd Jakab Ádám szavalását hallgathatták meg a jelen lévők. Az est hangulatát Tabáni István előadása emelte, a talpalávalót az Orion Zenekar szolgáltatta. A szokásainkhoz híven idén is volt tombolasorsolás, melynek alkalmával sok szép- és hasznos ajándék talált gazdára.

Köszönetet mondunk a sikeres rendezvény valamennyi szervezőjének, közreműködőjének és támogatójának!

Novemberben ismét találkozunk!

Gyömbéres-barackos pezsgő

Hozzávalók: barackbefőtt, diónyi gyömbér lereszelve, pezsgő, mentalevél a díszítéshez

Így készül: két barackot felszeletelünk és a gyömbérrel krémesre turmixoljuk, majd leszűrjük. Pezsgős-poharakba egy-egy evőkanálnyit teszünk a barackos-gyömbéres püréből, majd ráöntjük a pezsgőt. Díszítésként használunk friss mentaleveleket, és már kínálhatjuk is!

Meggyes-diós pite

Hozzávalók: meggybefőtt, darált dió, zsemlemorzsza, cukor, vaníliás cukor, fahéj. A tésztához: liszt (fele rétesliszt), puha vaj, élesztő, tojás, tej, tejföl, cukor, vaníliás cukor, citrom reszelt héja, csipet só.

Így készül: A meggyet szűrőben hagy-

juk lecsöpögni. A diót a morzsával összekeverjük, szárazon, közepes hőfokon kb. 5 percig pirítjuk, majd félretesszük. A tojást a tejjel habosra verjük. A tésztához a lisztben elmorzsoljuk a vajat, eldolgozzuk a többi hozzávalóval, és a felvert tojás bő 2/3 részével rugalmas tésztát gyúrunk belőle. Letakarva félórát a hűtőben pihentetjük.

A tésztát megfelezzük, a felét kikent vagy sütőpapírral bélelt közepes tepsibe nyújtjuk. A meggyet elkeverjük a cukorral, a pirított diós morzsával, majd a tésztára egyengetjük, és fahéjjal meghintjük. A tészta másik felét is kinyújtjuk, és beborítjuk a meggyet. A süttőt 180 fokra előmelegítjük, közben a tészta tetejét megkenjük a maradék 1/3 tojással, és kb. 25-30 perc alatt, enyhe pirosodásig sütjük. A tepsiben hagyjuk hűlni, kockákra szeleteljük, vaníliás porcukorral meghintve tálaljuk.

Forrás: mindmegette.hu

Kelkáposztás palkó

Hozzávalók. A töltelékhez: darált sertéshús, rizs, tej, zsenge kelkáposzta, étolaj, tejföl, szóda-bikarbóna, liszt, finomra vágott petrezselyem, vöröshagyma, só, bors. A palacsintához: liszt, tej, tojás, szóda-víz. A panírozáshoz: liszt, zsemlemorzsza, tojás, sütéshez étolaj.

Így készül: A töltelékhez a rizst megfőzzük. A káposztát leveleire szedjük, a torzsát kivágjuk. A leveleket sós, szóda-bikarbónás vízben leforrázzuk, lecsepegtetjük. A raguhoz a hagymát finomra vágjuk és olajon üvegesre pároljuk. Hozzáadjuk a darált húst, sózzuk, borsozzuk és addig pároljuk, amíg a leve elfő. Rászórjuk a lisztet, majd a tejjel, tejjel simára keverjük. Egyet forralunk rajta, majd a párolt rizzsel és a petrezselyemmel összekeverjük.

A palacsintához simára keverjük a tojást a liszttel és a tejjel, majd annyi szóda-víz adunk hozzá, hogy palacsintát készítsünk. Kiolajozott serpenyőben a szokásos módon megsütjük a palacsintákat. A káposztaleveleket a palacsintára helyezzük, megkenjük a rizses húraguval, behajtva feltekerjük, majd hagyományos módon lisztbe, tojásba, morzsába forgatva panírozzuk, végül bő, forró étolajban megsütjük. Salátaágyon vagy burgonyapürével tálaljuk.

Forrás: mindmegette.hu

Tavaszi csorba

Hozzávalók: vöröshagyma, sárgarépa, fehérrépa, karalábé, zeller, olaj, lestyán, darált csirkemell, rizs, tojás, fokhagyma, só, bors, liszt, tejföl, citrom

Így készül: A zöldségeket megmossuk és meghámozzuk, majd mindegyik felkockázzuk. Az olajon megdinszteljük a hagymát, majd hozzáadjuk a többi zöldséget is, és összeperítjük. Felöntjük vízzel, és hozzáadjuk a lestyánt.

A darált húst összekeverjük a rizzsel, a tojással, az átnyomott fokhagymával, ízlés szerint sóval és borssal. Vizes kézzel kisebb gombócokat formázunk a masszából, és a levesbe tesszük azokat.

A levest kb. 40 percig lassú tűzön főzzük, azután behabarjuk a liszt és a tejföl csomómentes keverékével. A tűzről levéve a citrom kifacsart levélével ízesítjük.

Forrás: mindmegette.hu